

POLONYA DIŞ TİCARETİ VE MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ

Polonya'nın 2004 yılında AB üyeliği ile birlikte imalat sanayiine yönelik yabancı sermaye yatırımları ve AB fonlarıyla desteklenen kapsamlı alt yapı projeleri yüksek büyüme hızları ve yeni istihdam imkanları yaratmıştır. 2002 yılında %20 olan işsizlik oranı 2008 yılında % 7.1'e inmiş, Batı Avrupadaki Polonyalı işgücün de yurda dönüş eğilimi başlamıştır. Polonya'nın işgücü 2007 ve 2008 yıllarında sırasıyla % 4.2 ve % 3.7 oranlarında büyümüş ve 2009 yılı başı itibarıyla 14.0 Milyona ulaşmıştır.

2008 yılında istihdamın en fazla arttığı sektörler ise inşaat (% 9), ticaret (% 8) emlak ve danışmanlık (% 7.8) ve mali hizmetler (% 7.4) olmuştur. Özellikle işgücü yoğun hizmet sektöründe artan üretim ve ekonomik büyüme işgücü piyasasında olumlu katkıda bulunmuştur. Bununla beraber, 2009 yılında yaşanan küresel mali kriz istihdam koşullarını yeniden kötüleştirmiştir. Özellikle imalat sanayiinde ve hizmetler sektöründeki olumsuzluklar nedeniyle Polonya'nın 2009 yılı işsizlik oranı % 11,9'a çıkmıştır. 2010 yılının ilk çeyreğinde işsizlik artmaya devam etmiş ancak, ikinci çeyrekte itibaren göstergeler olumlu yöne dönüşmüştür.

Polonya'da eğitim harcamalarının GSYİH'ya oranı %5.5 civarındadır. Polonya'da halen uluslararası kabul gören 40'ın üzerinde araştırma ve geliştirme merkezi bulunmakta olup, bu merkezlerde yaklaşık 4.500 bilim adamı istihdam edilmektedir. Uluslararası şirketler, araştırma ve geliştirmeye yönelik faaliyetleri için giderek artan bir şekilde Polonya'yı tercih etmektedirler. Meslek liseleri, Polonya'da özellikle mekanik ve elektronik sektörlerine nitelikli işgici sağlanmasında önemli başarılar kaydetmekte, bu husus yabancı sermaye yatırımlarının çekilmesinde de rol oynamaktadır.

Polonya post komünist Doğu Avrupa ülkeleri arasında en sağlıklı ekonomiye sahip ülke olarak değerlendirilmekte olup, 2009 yılındaki küresel mali kriz öncesindeki beş yıllık GSYİH büyüme oranı ortalama % 5 (27 üyeli Avrupa Birliği ortalaması % 2.3'tür) düzeyindedir. Polonya, yabancı sermaye yatırımları ve ihracata dayalı büyüme ile birlikte Avrupa Birliği içerisinde 6'ncı büyük ekonomi haline gelmiştir. Polonya'nın 2009 yılı gayri Safi Yurt İçi Hasılasının 689 Milyar Dolar düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir. Polonya'nın 2009 yılı kişi başına GSYİH'sı AB ortalamasının % 56'sı düzeyindedir.

Polonya ekonomisi, ekonomik büyüme, doğrudan yabancı sermayenin çekilmesi ve ihracat açısından geçmiş yıllardaki pozitif performansını 2009 yılında da sürdürmüştür. Ancak, başta AB üyesi ülkeler olmak üzere Polonya'nın ticari partnerlerindeki ekonomik durgunluk 2009 yılında kendisini hissettirmiş ve ekonomik faaliyetlerdeki önemli bir yavaşlama görölmüştür. Nitekim, Polonya, ihracatının yaklaşık % 80'ini AB üyesi ülkelere yapmaktadır. Polonya'nın dış pazarlarındaki daralma ve dış kaynaklı kredilere ulaşma güçlüğü, iç piyasaya şiddetli kur dalgalanmaları, sanayi ürteminde düşüş, perakende satışlarda azalma ve işsizlikte artış şeklinde yansımıştır.

2008 yılında % 5,7 düzeyindeki kişisel tüketim harcamaları artışı 2009 yılında ortalama % 2,3 ile sınırlı kalmış ancak diğer AB üyesi ülkelerinde olduğu gibi negatife dönüşmemiştir. Ekonomik faaliyetlerdeki yavaşlama bütçe gelirlerine de yansımış ve 2009 yılında kamu borçları GSYİH'nın % 51'ne ulaşmış, bütçe açığı ise GSYİH'nın % 7'sini aşmıştır. Polonya'nın ekonomik alt yapısının modernizasyonuna yönelik projeler ve yerel yönetimlere sağlanan ilave destekler de bütçe açığındaki artışlarda önemli bir rol oynamıştır.

Bununla beraber, ülkede alt yapı yatırımlarının hız kazanması, doğrudan yabancı sermayenin Polonya pazarına olan ilgisinin kesintisiz devam etmesi ve tüketim harcamalarının mali krizden nispeten daha az

etkilenmesi gibi nedenlerden ötürü, Polonya ekonomisi 2009 yılında % 1.7 oranında büyümüştür. 2009 yılında pozitif büyümenin görüldüğü tek AB üyesi ülke Polonya olmuştur. Avrupa Komisyonu'nun tahminlerine göre, Polonya 2010 yılında % 2.7 oranındaki büyüme oranı ile AB içerisinde en hızlı büyüyen ekonomi olacaktır. Nitekim, Polonya ekonomisi 2010 yılının ilk çeyreğinde % 3 oranında büyümüştür. Komisyonun Polonya için 2011 yılı büyüme tahmini ise % 3,3'tür.

Polonya Hükümeti, küresel krizin etkilerini bertaraf etmek üzere, 30 Kasım 2008 tarihinde, 2009-2010 yıllarını kapsayan, 24 Milyar Euro (30 Milyar Dolar)'luk İstikrar ve Kalkınma Planı'nı açıklamıştır. Plan, banka garantilerinin artırılması, küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi sağlanması ve yenilenebilir enerji alanında yatırımlara odaklanmaktadır. Buna ilave olarak, IMF'den 22 Milyar Dolarlık kredi imkanı temin edilmiş ancak ihtiyaç duyulmadığından kullanılmamıştır. Diğer taraftan, Polonya Maliye Bakanlığı bütçe açığının Maastricht kriterleri çerçevesinde 2012 yılına kadar GSYİH'nın %3'üne çekilmesi ve bu şekilde Polonya'nın Euro'ya geçişine imkan tanınması için yeni bir bütçe planını uygulamaya koymuştur.

Geçmiş dönemlerde uluslararası döviz piyasalarındaki gelişmelere bağlı olarak gerek Dolar gerekse Euro karşısında değer kazanan Zloti, küresel krizin 2008 yılı sonundan itibaren hissedilmesiyle beraber değer kaybetmeye başlamıştır. Yabancı sermayenin Doğu Avrupadan çekilmesi ve ekonomik tedbirlere bağlı olarak emisyon hacminin artması nedenleriyle Zloti 2009 Şubat ayında son beş yılın en düşük değerine ulaşmış, benzeri bir durum Dolar karşısında da yaşanmıştır. Bu durum ithalatta önemli daralmaya ve ithal girdi ile çalışan işletmeler için güçlükler yol açmış olmakla birlikte, ihracattaki düşüşü bir ölçüde yavaşlatmıştır

Polonya'nın AB ve dünya ekonomisi ile entegrasyonu sonucu dış ticaret hacmi 1991 yılından bu yana on kat artmıştır. 1991 ile 2008 yılları arasında ihracat yılda ortalama %14.9, ithalat ise %15.8 oranında artış kaydetmiştir. Bu artışlar büyük ölçüde uluslararası şirketlerin AB pazarına yönelik üretimlerini Doğu Avrupa'ya kaydırmaları ve artan refah sonucu tüketim harcamalarının artmasıyla açıklanmaktadır. Bununla beraber, dünya pazarlarında yaşanan daralma, yerli firmaların iç pazara olan ilgisini arttırmış ve bu durum ithalat baskısı yaratmıştır. 2008 yılı sonuna kadar görülen Zlotinin Dolar ve Euro karşısındaki aşırı değer kazanmış durumu da ithalat artışlarına katkıda bulunmuştur.

A.İHRACAT

BM verilerine göre; bir önceki yıla kıyasla Polonya'nın ihracatı %35,2 azalarak 2009 yılında 111,4 milyar \$ olmuştur. 2008 yılında ülkenin genel ihracatında en çok payı alan ilk üç ülke sırasıyla Almanya, Fransa ve İtalya'dır. Polonya'nın önemli ihraç ürünleri ise "makine ve aksamları", "Demiryolu harici karayolu taşıtları ve aksamları" ve "elektrikli makine ve cihazlar" dır. Makine ve aksamları ürün grubu Polonya'nın toplam ihracatından %14,8 pay almaktadır.

Polonya'nın Ülkeler Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	ALMANYA	29.701.290	35.901.248	43.104.492	20,1
2	FRANSA	6.823.143	8.443.139	10.668.033	26,4
3	İTALYA	7.174.750	9.177.435	10.298.906	12,2
4	İNGİLTERE	6.254.012	8.238.019	9.900.623	20,2
5	ÇEK CUMH.	6.066.938	7.683.774	9.803.720	27,6
6	RUSYA	4.711.118	6.432.276	8.917.328	38,6
7	HOLLANDA	4.209.015	5.302.071	6.910.877	30,3
8	UKRAYNA	3.967.792	5.511.254	6.436.719	16,8

9	İSVEÇ	3.512.761	4.464.589	5.465.388	22,4
10	MACARİSTAN	3.330.689	4.033.808	4.791.354	18,8
11	BELÇİKA	3.025.751	3.721.586	4.382.766	17,8
12	İSPANYA	2.721.655	4.006.507	4.335.642	8,2
13	SLOVAKYA	2.292.906	3.026.313	4.201.267	38,8
14	AVUSTURYA	2.008.199	2.609.325	3.366.618	29,0
15	DANİMARKA	2.155.870	2.659.149	3.333.952	25,4
16	NORVEÇ	2.122.365	2.493.372	2.863.963	14,9
17	LİTVANYA	1.627.528	2.266.874	2.790.087	23,1
18	ROMANYA	1.292.857	2.153.866	2.680.298	24,4
19	A.B.D.	2.103.671	2.057.467	2.470.818	20,1
20	TÜRKİYE	1.304.478	1.646.232	1.977.852	20,1
	DİĞER	13.177.324	16.956.672	23.159.201	36,6
	TOPLAM	109.584.112	138.784.976	171.859.904	23,8

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Not: BM verileri ile TÜİK verileri arasındaki farklılıklar nedeniyle Türkiye verileri TÜİK'ten alınmıştır.

Polonya'nın Başlıca Fasıllar Bazında İhracatı (Bin \$)

SIRA	FASIL	ÜRÜN TANIMI	2007	2008	2009	2008/09 Değişim %
1	'84	makine ve aksamları	16.966.179	20.908.364	15.908.061	-23,9
2	'87	Demiryolu harici karayolu taşıtları ve aksamları	18.733.840	24.824.180	14.646.765	-41,0
3	'85	elektrikli makine ve cihazlar	17.558.276	21.237.162	13.368.592	-37,1
4	'94	mobilyalar, aydınlatma, prefabrik yapılar	8.390.247	9.750.615	7.276.224	-25,4
5	'39	plastik ve plastikten mamül eşya	5.717.306	6.954.263	4.153.706	-40,3
6	'73	demir veya çelikten eşya	6.224.295	7.421.075	3.848.244	-48,1
7	'27	mineral yakıt ve yağlar, mumlar	5.277.253	7.310.724	3.189.212	-56,4
8	'48	kağıt ve karton, kağıt ve kartondan eşya	3.326.248	3.947.160	3.056.258	-22,6
9	'40	kauçuk ve kauçuktan eşya	3.030.061	3.529.199	2.566.305	-27,3
10	'44	ağaç ve ağaçtan eşya, odun kömürü	3.518.502	3.762.106	2.539.514	-32,5
		diğer	49.932.100	61.996.820	40.273.338	-35,0
		toplam	138.784.976	171.859.904	111.388.504	-35,2

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

B.İTHALAT

Polonya'nın ithalatı %31,3 azalarak 2009 yılında 144,6 milyar \$'a ulaşmıştır. Ülkenin genel ithalatında en çok payı alan ilk üç ülke sırasıyla Almanya, Rusya ve Çin olmuştur. Önemli ithal kalemleri ise “makine ve aksamları”, “mineral yakıt ve yağlar, mumlar” ile “elektrikli makine ve cihazlar” dır. Ülkenin genel ithalatında makine ve aksamlarının payı %13,9 seviyesindedir.

Polonya'nın Ülkeler Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	ÜLKE	2006	2007	2008	2007/08 Değişim %
1	ALMANYA	30.144.454	39.434.620	48.514.032	23,0
2	RUSYA	12.145.033	14.352.843	20.544.992	43,1
3	ÇİN	7.711.682	11.753.417	16.797.908	42,9
4	İTALYA	8.535.888	11.245.759	13.698.095	21,8

5	FRANSA	6.883.600	8.380.469	9.946.829	18,7
6	ÇEK CUMH	4.380.752	5.673.750	7.532.157	32,8
7	HOLLANDA	3.953.849	5.602.436	7.233.424	29,1
8	İNGİLTERE	3.600.397	5.106.986	5.968.306	16,9
9	G.KORE	2.895.258	3.856.107	5.157.635	33,8
10	BELÇİKA	3.156.355	4.152.605	5.022.372	20,9
11	A.B.D.	2.771.981	3.463.535	4.596.434	32,7
12	İSPANYA	2.473.316	3.503.713	4.557.209	30,1
13	JAPONYA	2.076.783	3.171.156	4.381.193	38,2
14	İSVEÇ	2.770.035	3.622.307	4.367.943	20,6
15	SLOVAKYA	2.219.059	2.986.896	3.996.143	33,8
16	MACARİSTAN	2.699.873	3.449.830	3.747.065	8,6
17	AVUSTURYA	2.146.280	2.733.587	3.611.134	32,1
18	FİNLANDİYA	1.618.467	2.150.240	3.126.856	45,4
19	NORVEÇ	1.663.316	1.773.892	2.861.157	61,3
20	DANİMARKA	1.634.817	2.113.268	2.560.832	21,2
	DİĞER	20.164.149	25.645.064	32.256.796	25,8
	TOPLAM	125.645.344	164.172.480	210.478.512	28,2

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik bölümü verileri)

Polonya'nın Başlıca Fasıllar Bazında İthalatı (Bin \$)

SIRA	FASIL	ÜRÜN TANIMI	2007	2008	2009	2008/09 Değişim %
1	'84	makine ve aksamaları	22.153.169	27.951.376	20.128.412	-28,0
2	'27	mineral yakıt ve yağlar, mumlar	16.355.297	23.892.080	15.695.271	-34,3
3	'85	elektrikli makine ve cihazlar	17.948.026	22.136.980	15.640.926	-29,3
4	'87	Demiryolu harici karayolu taşıtları ve aksamaları	16.391.943	21.490.660	13.264.339	-38,3
5	'39	plastik ve plastikten mamül eşya	9.279.337	10.971.389	7.543.241	-31,2
6	'90	optik, fotoğraf, medikal cihazlar	3.826.052	5.308.412	5.904.407	11,2
7	'30	eczacılık ürünleri	4.516.578	6.249.564	4.678.341	-25,1
8	'72	demir ve çelik	8.131.192	9.774.657	4.131.127	-57,7
9	'73	demir veya çelikten eşya	4.908.410	6.148.078	3.815.754	-37,9
10	'48	kağıt ve karton, kağıt ve kartondan eşya	3.776.767	4.329.619	3.426.645	-20,9
		diğer	56.633.942	71.752.329	49.485.741	-31,0
		toplam	164.172.480	210.478.512	144.644.368	-31,3

Kaynak: www.trademap.org (BM İstatistik bölümü verileri)

C. TÜRKİYE-POLONYA DIŞ TİCARETİ

Polonya ile ekonomik ve ticari ilişkilerin geliştirilmesinde ilk esaslı ilerlemeler 31 Ocak 1980 tarihinde imzalanan Ekonomik ve Teknik İşbirliğinin Geliştirilmesine Dair Anlaşma ve Sınai Projelerin Yürütülmesine Dair Anlaşma ile kaydedilmeye başlanmıştır. Ekonomik ve Teknik İşbirliğinin geliştirilmesine ilişkin olan anlaşma, taraflar arasında Karma Ekonomik Komisyonunu (KEK) da tesis etmiştir.

Türkiye ile Polonya arasında karşılıklı ticaret hacmi ve ekonomik işbirliğinin artırılması imkanlarının doğrudan temaslar yoluyla araştırılmasına yönelik bir İkili İşbirliği Deklarasyonu, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan başkanlığındaki ülkemiz heyetinin Varşova'yı ziyareti sırasında Devlet Bakanı Zafer

Çağlayan ve Polonya Başbakan Yardımcısı ve Ekonomi Bakanı Waldemar Pawlak tarafından 14 Mayıs 2009 tarihinde imzalanmış bulunmaktadır.

1980 yılından itibaren Polonya'nın Türkiye'de dört adet (Yatağan, Yeniköy, Kemerköy, Tunçbilek) termik santral projesini üstlenmesi ve bu santrallerde kullanılacak malzemeyi Türkiye'ye ihraç etmesi 1991 yılına kadar Türkiye aleyhine olan dış ticaretin ana nedenidir. Polonya Türkiye'ye tanıdığı "En Ziyade Müsaadeye Mazhar Ülke" statüsünü 1990 yılında kaldırmıştır. 1991 Yılına kadar Polonya ile ticaret sürekli olarak Türkiye aleyhine gelişmiş, ancak ihracatımızın artış ithalatımızın ise azalış trendine girdiği 1992 yılından itibaren denge lehimize dönmüştür. 1990-1995 yılları arasında Polonya'ya ihracatımız üç kat artmasına rağmen ithalatımızdaki azalış sürdüğünden toplam ikili ticaret hacmimiz genel olarak aynı düzeyde kalmıştır.

Polonya'nın AB ile 1992 yılında imzalamış olduğu Avrupa Anlaşması neticesinde AB üyesi ülkelere tedrici olarak tanıdığı gümrük indirimleri, Türk ürünlerinin rekabet gücünü menfi yönde etkilemiş ve 1995-1999 döneminde en önemli rakiplerimiz konumunda olan AB ve EFTA ülkeleri elde ettikleri imtiyazların da etkisiyle Polonya pazarında etkinliklerini arttırmışlardır. Türk ihraç ürünlerinin AB menşeli ürünler ile aynı koşullarda rekabet edebilmesi amacıyla dört yıl devam eden Serbest Ticaret Müzakereleri 4 Ekim 1999 tarihinde sonuçlandırılmıştır. 1 Mayıs 2000 tarihinde yürürlüğe giren Polonya-Türkiye Serbest Ticaret Anlaşması ile, 1 Ocak 2002 tarihine kadar tamamlanan tedrici indirimlerle Türk menşeli sanayi mamullerine sıfır gümrük vergisi ile Polonya piyasasına girme imkanı getirilmiştir.

Polonya'nın 1 Mayıs 2004 tarihi itibarıyla AB'ne tam üyeliği nedeniyle Türkiye- Polonya Ticaret Anlaşması ile Serbest Ticaret Anlaşması, 30 Nisan 2004 tarihinde karşılıklı mutabakat ile feshedilmiştir. Halihazırda Türkiye-Polonya ticari ilişkileri Türkiye-AB Ortaklık ilişkisi temelinde yürütülmektedir. Buna göre, taraflar, Türkiye-AB Gümrük Birliği'ni tesis eden 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile sanayi ürünlerinde serbest dolaşım ilkesi çerçevesinde birbirlerine ithalatta gümrük vergisi uygulamamaktadır.

Bu çerçevede Polonya ile ticaret hacmi 2000 yılından itibaren düzenli bir şekilde artmaya başlamıştır. Nitekim, 2000-2008 yılları arasında Polonya pazarına yönelik ihracatımız 9 kat, Polonya'dan ithalatımız ise 12 kat büyüme göstermiştir. Bununla beraber, 2009 yılında iki ülke ticareti küresel mali krizden olumsuz etkilenmiş ve ticaret her iki yönde de daralma göstermiştir. Polonya'nın AB üyeliğine kadar ülkemiz lehine gelişen ticaret, bu tarihten sonra giderek artan ticaret açıklarına şahit olmuştur. Bu durumun, büyük ölçüde AB ve diğer gelişmiş ülkeler kaynaklı yabancı sermaye yatırımları sonucu ülkemizin ihtiyacı bulunan mamul ve yarı mamul ürünlerin Polonya'dan tedarik edilmesiyle açıklanabilmektedir.

Türkiye ve Polonya büyük ölçüde benzer malları üretmekte ve ihraç etmektedir. İki ülke arasındaki cari mal ticareti ağırlıklı olarak elektronik ve otomotiv sektörlerinde girdi tedarikine yöneliktir. İçinde bulunduğumuz dönemde küresel krize bağlı olarak başta AB üyesi ülkeler olmak üzere her iki ülkenin de dış pazarlarının daralması, bu şekilde yapılan ticareti olumsuz etkilemiştir. Türkiye Polonya'ya otomotiv sanayii ürünleri (binek otomobiller ve yedek parça), tekstil ve konfeksiyon, makina ve aksamı, dayanıklı tüketim malları, taze sebze ve meyve, fındık ihraç etmekte, Polonya'dan daha çok elektronik aksam ve otomotiv sanayii ürünleri ithal etmektedir.

2009 yılında Polonya'ya ihracatımız %16,7 azalırken, ithalatımız da %8,1 oranında gerilemiştir. 2010 yılı Ocak-Haziran döneminde ise; bir önceki yıl aynı dönemine göre ihracatımız %26,3, ithalatımız ise %46,3 yükselmiştir. Polonya ile dış ticaretimiz söz konusu ülke lehine fazla vermekte olup, 2009 yılında 496 milyon \$ olmuştur. 2010 yılı ilk yarısında dış ticaret hacminde kaydedilen %38 oranında büyüme rakamı, küresel kriz nedeniyle 2009 yılında iki ülke arasında dış ticarete yaşanan gerilemenin 2010 yılında hızlı bir şekilde telafi edileceğine işaret etmektedir.

Türkiye-Polonya Dış Ticareti (\$)

	2007	2008	2009	2009 Ocak-Haziran	2010 Ocak-Haziran
İhracat	1.436.402.281	1.586.771.648	1.321.111.561	552.434.614	697.654.713
İhracat Değişim %		10,5	-16,7		26,3
İthalat	1.646.231.550	1.977.851.779	1.817.093.056	773.866.793	1.132.128.124
İthalat Değişim %		20,1	-8,1		46,3
Dış Ticaret Hacmi	3.082.633.831	3.564.623.427	3.138.204.617	1.326.301.407	1.829.782.837
Hacim Değişim %		15,6	-12,0		38,0
Dış Ticaret Farkı	-209.829.269	-391.080.131	-495.981.495	-221.432.179	-434.473.411
Fark Değişim %		86,4	26,8		96,2

Kaynak: TÜİK verileri

İki ülke arasında dış ticaretin daha yakından incelenmesi amacıyla fasıl bazında verilere bakıldığında; 2010 yılı Ocak-Haziran döneminde Türkiye'nin Polonya'ya yaptığı toplam ihracat içinde en büyük paya sahip olan ürün grubunun 127 milyon \$ ile "motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer" olduğu görülmektedir. Bu ürün grubunu, "makine ve aksamları" ile "elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları" izlemiştir.

Türkiye'nin Polonya'ya İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (\$)

SIRA	FASIL	G.T.İ.P. TANIMI	2008	2009	08/09 Değişim %	2009 Ocak- Haziran	2010 Ocak- Haziran	09/10 Ocak- Haziran Değişim %
1	87	motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	243.898.705	210.437.634	-13,7	104.047.580	127.159.768	22,2
2	84	nükleer reaktörler, kazan, makina ve cihazlar, aletler, parçaları	251.217.431	169.476.006	-32,5	78.910.021	82.509.587	4,6
3	85	elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları	90.080.936	173.781.745	92,9	32.695.182	77.469.495	136,9
4	52	pamuk	98.003.743	83.067.090	-15,2	38.237.648	38.422.811	0,5
5	61	örme giyim eşyası ve aksesuarları	59.115.369	50.064.124	-15,3	21.713.382	37.912.773	74,6
6	08	yenilen meyvalar, kabuklu yemişler, turunçgil ve kavun kabuğu	59.223.419	68.357.812	15,4	22.134.517	31.587.916	42,7
7	40	kauçuk ve kauçuktan eşya	58.721.904	45.692.067	-22,2	23.059.105	29.457.905	27,7
8	73	demir veya çelikten eşya	73.424.727	44.523.920	-39,4	19.645.639	25.931.031	32,0
9	39	plastik ve plastikten mamul eşya	42.825.176	37.071.034	-13,4	16.101.853	21.004.131	30,4
10	54	dokumaya elverişli suni ve sentetik lifler	52.787.672	42.387.636	-19,7	18.599.269	20.283.897	9,1
		DIĞER	557.472.566	396.252.493	-28,9	177.290.418	205.915.399	16,1
		TOPLAM	1.586.771.648	1.321.111.561	-16,7	552.434.614	697.654.713	26,3

Kaynak: TÜİK verileri

2010 yılı Ocak-Haziran döneminde Türkiye'nin Polonya'dan yaptığı toplam ithalat içinde en büyük paya sahip olan ürün grubu "makine ve aksamları" dır. Bu ürün grubunu "elektrikli makina ve cihazlar,aksam ve parçaları" ve "motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer" izlemektedir.

Türkiye'nin Polonya'dan İthal Ettiği Başlıca Ürünler (\$)

SIRA	FASIL	G.T.İ.P. TANIMI	2008	2009	08/09 Değişim %	2009 Ocak-Haziran	2010 Ocak-Haziran	09/10 Ocak-Haziran Değişim %
1	84	makine ve aksamları	485.092.663	509.930.508	5,1	245.907.787	267.480.441	8,8
2	85	elektrikli makina ve cihazlar, aksam ve parçaları	438.321.590	385.861.264	-12,0	141.083.289	258.658.394	83,3
3	87	motorlu kara taşıtları, traktör, bisiklet, motosiklet ve diğer	458.517.652	281.614.851	-38,6	136.022.350	175.092.753	28,7
4	72	demir ve çelik	37.205.408	62.799.473	68,8	12.418.924	71.286.950	474,0
5	86	demiryolu ulaşım araçları vb, aksam ve parçaları	3.008.200	0	-100,0	0	48.904.327	-
6	40	kauçuk ve kauçuktan eşya	52.571.368	49.647.596	-5,6	15.630.505	37.965.233	142,9
7	33	uçucu yağlar, rezinoitler, parfümeri, kozmetikler vb	59.226.974	71.783.812	21,2	27.831.634	35.254.698	26,7
8	27	mineral yakıtlar, mineral yağlar ve müstahzaları, mumlar	8.813.069	75.220.574	753,5	25.383.016	32.674.685	28,7
9	39	plastik ve plastikten mamul eşya	35.946.392	33.991.554	-5,4	15.640.547	28.616.780	83,0
10	19	esasını hububat, un, nişasta, süt teşkil eden müstahzarlar	41.438.023	39.499.257	-4,7	19.773.472	24.736.765	25,1
		diğer	357.710.440	306.744.167	-14,2	134.175.269	151.457.098	12,9
		TOPLAM	1.977.851.779	1.817.093.056	-8,1	773.866.793	1.132.128.124	46,3

Kaynak: TÜİK verileri

D. POLONYA MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

2009 yılında Polonya'nın makine ve aksamları sektörü imalatı 2005 yılına göre %38,2 oranında artmıştır. Aynı yıl imalat sanayii kapasite kullanımını % 72,2 olup, iş gücü verimliliğinde bir önceki yıla göre % 1,5 oranında artış görülmüştür.

Polonya'nın 2009 yılında makine ihracatı %23,9 azalmış ve 15,9 milyar \$ seviyesinde gerçekleşmiştir. 2008 yılında ülkenin makine ihracatının çeyreği Almanya'ya gerçekleştirilmiştir. Aynı yıl Almanya'yı Rusya ve Fransa izlemiştir. Türkiye ise Polonya'nın makine ihraç ettiği ülkeler arasında 12. sırada yer almıştır.

Polonya'nın Ünelere Göre Makine ve Aksamları İhracatı (Bin \$) - 84. Fasil

SIRA	ÜLKE	2007	2008	07/08 Değişim %
1	ALMANYA	4.831.712	5.511.106	14,1
2	RUSYA	889.492	1.389.436	56,2
3	FRANSA	867.702	1.332.397	53,6
4	İNGİLTERE	1.170.756	1.270.046	8,5

5	İTALYA	1.073.131	1.111.472	3,6
6	ÇEK CUM.	751.996	991.194	31,8
7	İSPANYA	823.250	736.326	-10,6
8	HOLLANDA	504.988	728.070	44,2
9	İSVEÇ	520.365	704.675	35,4
10	UKRAYNA	669.610	697.570	4,2
11	BELÇİKA	434.684	580.001	33,4
12	TÜRKİYE	385.658	485.093	25,8
13	MACARİSTAN	479.358	477.639	-0,4
14	DANİMARKA	317.864	407.878	28,3
15	A.B.D.	439.314	405.745	-7,6
16	BELARUS	191.813	324.341	69,1
17	KANADA	262.522	321.770	22,6
18	NORVEÇ	167.140	283.548	69,6
19	AVUSTURYA	172.913	265.384	53,5
20	FİNLANDİYA	115.403	229.120	98,5
	DİĞER	2.007.177	2.873.789	43,2
	TOPLAM	17.076.848	21.126.600	23,7

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Not: BM verileri ile TÜİK verileri arasındaki farklılıklar nedeniyle bu tabloda Türkiye verileri TÜİK verileridir.

2009 yılında Polonya'nın makine ve aksamları ihracatında ilk sırayı 2,9 milyar \$ ile "otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri" almaktadır. Söz konusu ürünü "dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)" ve "çamaşır yıkama makineleri" takip etmiştir.

Polonya'nın Makine ve Aksamları İhracatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	08/09 Değişim %
1	'8471	otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	219.415	1.851.407	2.895.535	56,4
2	'8408	dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	4.175.531	3.802.153	1.808.222	-52,4
3	'8450	çamaşır yıkama makineleri	663.859	577.554	852.094	47,5
4	'8409	içten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	885.836	947.035	805.748	-14,9
5	'8407	alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	83.196	249.121	662.228	165,8
6	'8422	yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz	503.587	565.814	635.849	12,4
7	'8418	buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	798.021	798.423	608.962	-23,7
8	'8411	turbojetler, turbo-propeller, diğer gaz türbinleri	391.264	481.584	581.933	20,8
9	'8451	dokuma maddelerini yıkama, kurutma, ütüleme makine ve cihazları	473.863	457.513	568.442	24,2
10	'8431	ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	794.185	1.020.290	513.479	-49,7
		diğer	7.977.422	10.157.470	5.975.569	-41,2
		TOPLAM	16.966.179	20.908.364	15.908.061	-23,9

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Polonya'nın 84. fasıl bazında makine ithalatı 2009 yılında bir önceki seneye göre %28 oranında azalarak 20,1 milyar \$ olmuştur. 2008 yılında Almanya, İtalya, Çin Polonya'nın makine ithal ettiği başlıca ülkeler olmuştur. Türkiye ise, makine ithalatında 21. sırada bulunmaktadır.

Polonya'nın Ülkelere Göre Makine ve Aksamları İthalatı (Bin \$) - 84. Fasıl

SIRA	ÜLKE	2007	2008	07/08 Değişim %
1	ALMANYA	6.619.369	7.955.735	20,2
2	İTALYA	3.181.551	3.808.940	19,7
3	ÇİN	2.214.349	3.689.127	66,6
4	HOLLANDA	729.964	1.270.616	74,1
5	FRANSA	1.053.338	1.153.705	9,5
6	JAPONYA	763.620	996.226	30,5
7	İNGİLTERE	844.393	849.176	0,6
8	A.B.D.	676.659	821.834	21,5
9	ÇEK CUMHURİYETİ	498.648	643.069	29,0
10	İRLANDA	291.572	629.070	115,8
11	AVUSTURYA	513.041	628.843	22,6
12	MACARİSTAN	481.657	582.402	20,9
13	İSVEÇ	401.614	464.148	15,6
14	İSPANYA	339.169	445.044	31,2
15	BELÇİKA	314.517	394.450	25,4
16	İSVİÇRE	317.732	361.497	13,8
17	G.KORE	382.387	355.527	-7,0
18	FİNLANDİYA	212.597	327.838	54,2
19	DANİMARKA	283.374	313.847	10,8
20	SLOVAKYA	219.508	276.254	25,9
	DİĞER ÜLKELER	2.065.877	2.457.396	19,0
	TOPLAM	22.404.936	28.424.744	26,9

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

Polonya'nın makine ve aksamları ithalatındaki başlıca kalemler arasında ilk sırayı 8473 nolu GTİP'de tanımlı "yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı" almaktadır. Diğer önemli ithal kalemleri arasında ise; "otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri", "içten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları" gibi alt ürün grupları yer almaktadır.

Polonya'nın Makine ve Aksamları İthalatındaki Başlıca Kalemler (Bin \$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2007	2008	2009	08/09 Değişim %
1	'8473	yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	577.748	1.449.453	2.341.242	61,5
2	'8471	otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	2.254.694	3.395.160	2.132.975	-37,2
3	'8409	içten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	1.875.315	1.887.594	969.119	-48,7
4	'8443	matbaacılığa mahsus baskı makineleri, yardımcı makineler	953.330	1.141.863	842.750	-26,2

5	'8481	muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	940.410	1.119.020	839.523	-25,0
6	'8479	kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	1.249.763	1.317.654	764.471	-42,0
7	'8413	sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	837.997	935.087	743.123	-20,5
8	'8407	alternatif-rotatif kıvılcım ateşlemeli, içten yanmalı motorlar	553.044	804.186	739.542	-8,0
9	'8414	hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	935.707	998.745	636.761	-36,2
10	'8421	santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	744.105	917.412	582.936	-36,5
		diğer	11.231.056	13.985.202	9.535.970	-31,8
		TOPLAM	22.153.169	27.951.376	20.128.412	-28,0

Kaynak: www.trademap.org (BM istatistik bölümü verileri)

E. TÜRKİYE – POLONYA MAKİNE VE AKSAMLARI SEKTÖRÜ DIŞ TİCARETİ

1. İHRACAT

2010 yılı Ocak-Haziran döneminde, 84. fasıl itibarıyla makine ve aksamları ihracatımızda 13. sırada bulunan Polonya sektör ihracatımızdan %1,87 pay almıştır. Aynı dönemde Polonya'ya makine ve aksamları ihracatımız %4,6 artarak 82,5 milyon \$'a yükselmiştir.

84. fasıl itibarıyla sektör ihracatında önemli yer tutan kalemler pozisyon bazında incelendiğinde 2010 yılı ilk 6 ayında sırasıyla; 8409 no'lu GTİP altında tanımlanan "içten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları", 8418 no'lu GTİP altında tanımlanan "buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları", ve 8450 no'lu GTİP altında tanımlanan "çamaşır yıkama makineleri" görülmektedir.

Polonya'ya Makine ve Aksamları İhracatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-Ş)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2008	2009	2009 Ocak-Haziran	2010 Ocak-Haziran	09/10 Ocak-Haziran Değişim %
1	8409	içten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	81.436.082	50.372.552	27.388.339	22.769.275	-16,9
2	8418	buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	23.382.340	23.068.261	11.472.933	15.097.920	31,6
3	8450	çamaşır yıkama makineleri	28.702.330	29.288.638	10.222.319	13.646.632	33,5
4	8462	metalleri dövme, işleme, kesme, şataflama presleri, makineleri	17.791.304	8.097.524	3.954.079	6.001.262	51,8
5	8414	hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	5.964.411	7.357.729	2.711.494	3.541.594	30,6
6	8483	transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	3.674.323	4.884.274	2.029.276	3.108.358	53,2
7	8422	yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz	26.165.243	12.229.883	5.716.117	2.584.541	-54,8
8	8419	ısı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar	7.302.069	4.460.347	1.952.776	1.922.301	-1,6
9	8415	klima cihazları-vantilatörlü, ısı, nem değiştirme tertibatlı	5.503.962	3.605.565	2.913.483	1.406.444	-51,7
10	8479	kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	1.572.884	1.959.216	795.561	1.218.187	53,1
11	8473	yazı, hesap, muhasebe, bilgi işlem, büro için diğer makine ve cihazların aksamı	190	252.630	23.369	1.199.466	5032,7
12	8481	muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	3.699.741	1.861.112	883.076	1.087.465	23,1
13	8482	her nevi rulmanlar	2.638.219	1.787.775	638.060	911.740	42,9

14	8471	otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	676.636	48.877	2.645	719.688	27109,4
15	8421	santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	1.207.493	965.953	300.661	624.859	107,8
16	8480	metal dökümü için kasalar, plakalar, kalıp modelleri	971.532	428.045	212.534	517.387	143,4
17	8413	sıvılar için pompalar, sıvı elevatörleri	1.003.215	814.940	418.390	496.618	18,7
18	8431	ağır iş makine ve cihazlarının aksamı, parçaları	1.978.070	914.933	485.106	486.904	0,4
19	8429	dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	2.988.036	1.161.414	681.999	479.675	-29,7
20	8465	ağaç, mantar, kemik, sert kauçuk, plastik vb. işleme makineleri	1.004.707	270.039	218.724	420.614	92,3
		DIĞER	33.554.644	15.646.299	5.889.080	4.268.657	-27,5
		TOPLAM	251.217.431	169.476.006	78.910.021	82.509.587	4,6

Kaynak: TÜİK Verileri

2. İTHALAT

2010 yılı Ocak-Haziran döneminde Polonya'dan makine ve aksamları ithalatımız %8,8 oranında artarak 267,5 milyon \$'a yükselmiştir. Aynı dönemde pozisyon bazında Türkiye'nin Polonya'dan 84. fasıl itibariyle en fazla ithal ettiği ürün grupları sırasıyla, "dizel, yarı dizel motorlar", "hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları" ve "yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz" olmuştur.

Polonya'dan Makine ve Aksamları İthalatımızda Başlıca Kalemler (84.Fasıl-\$)

SIRA	G.T.İ.P.	G.T.İ.P. TANIMI	2008	2009	2009 Ocak-Haziran	2010 Ocak-Haziran	09/10 Ocak-Haziran Değişim %
1	8408	dizel, yarı dizel motorlar (hava basıncı ile ateşlenen, pistonlu)	274.622.044	281.574.922	116.329.961	145.211.614	24,8
2	8433	hasat, harman, biçme; ürünleri ayırma, temizleme makine, cihazları	17.911.001	23.960.477	17.831.550	29.689.003	66,5
3	8422	yıkama, temizleme, kurutma, doldurma vb. işler için makine, cihaz	20.886.961	23.163.105	9.721.768	15.159.660	55,9
4	8471	otomatik bilgi işlem makineleri, üniteleri	4.281.739	19.872.080	6.594.828	13.913.074	111,0
5	8481	muslukçu, borucu eşyası-basınç düşürücü, termostatik valf dahil	25.650.065	17.350.072	7.169.944	10.806.495	50,7
6	8482	her nevi rulmanlar	12.018.155	10.219.545	3.549.145	6.527.669	83,9
7	8402	buhar jeneratörleri, kızgın su üreten kazanlar	9.796.694	45.612.622	33.564.207	5.808.248	-82,7
8	8451	dokuma maddelerini yıkama, kurutma, ütüleme makine ve cihazları	6.357.990	8.547.437	1.868.752	3.868.319	107,0
9	8421	santrifüjle çalışan kurutma, filtre, arıtma cihazları	6.581.447	7.095.078	3.576.852	3.638.597	1,7
10	8418	buzdolapları, dondurucular, soğutucular, ısı pompaları	1.820.979	3.797.333	1.971.494	2.915.919	47,9
11	8450	çamaşır yıkama makineleri	6.873.633	6.510.503	1.661.564	2.865.576	72,5
12	8479	kendine özgü fonksiyonlu makine ve cihazlar	12.241.236	6.699.989	3.945.846	2.687.533	-31,9
13	8429	dozerler, greyder, skreyper, ekskavatör, küreyici, yükleyici vb.	6.499.549	3.591.978	1.302.901	2.659.032	104,1
14	8430	toprak, maden, cevheri taşıma, ayırma, seçme vb. iş makineleri	6.652.833	2.897.622	972.083	2.480.902	155,2
15	8483	transmisyon milleri, kranklar, yatak kovanları, dişliler, çarklar	8.718.246	4.894.247	4.060.195	2.138.099	-47,3
16	8414	hava-vakum pompası, hava/gaz kompresörü, vantilatör, aspiratör	2.019.694	1.975.907	563.043	2.098.287	272,7
17	8417	sanayi ve laboratuvar için fırınlar; elektriksiz	2.745.265	548.991	548.991	1.923.406	250,4
18	8409	içten yanmalı, pistonlu motorların aksam-parçaları	9.021.599	5.458.854	3.350.260	1.893.513	-43,5
19	8426	gemi vinçleri, maçunalar, halatlı vinçler, döner köprüler	3.403.433	1.727.325	589.803	1.493.029	153,1
20	8424	sıvı, tozları püskürtmeye, dağıtmaya mahsus mekanik cihazlar	730.060	433.961	336.819	1.035.053	207,3
		diğer	46.260.040	33.998.460	26.397.781	8.667.413	-67,2
		TOPLAM	485.092.663	509.930.508	245.907.787	267.480.441	8,8

Kaynak: TÜİK Verileri

F. DEĞERLENDİRME

Polonya sanayii siyasi ve ekonomik rejimin değiştiği 1990 yılından itibaren köklü bir yeniden yapılanma sürecine girmiş, komünist rejim zamanında kalma eski teknoloji ve devlet desteği ile ayakta durabilen madencilik, demir-çelik, gemi inşaa ve demiryolu ekipmanları gibi ağır sanayii işletmeleri zaman içerisinde kapanmış veya el değiştirmiş, imalat sanayii AB ile bütünleşme süreci içerisinde ve büyük ölçüde yabancı sermaye desteği ile otomotiv, elektronik, dayanıklı tüketim malzemeleri ve gıda sanayii gibi ihracat odaklı hafif endüstrilere yönelmiştir.

Polonya'nın demir-çelik üretimi modernize edilmiş tesislerde yapılmakta ve ağırlık olarak otomotiv, gemi inşaa ve alt yapı inşaatlarına girdi sağlamaya yönelik olarak faaliyette bulunmaktadır. Polonya'nın başta dizel motor üretimi olmak üzere, otomotiv sektörünü destekleyen ve yabancı sermaye ağırlıklı güçlü bir yan sanayii bulunmaktadır.

Benzer bir eğilim tüketici elektroniği için de söz konusu olup, Polonya, AB'nin en büyük LCD ekran üreticisi ve ikinci büyük elektrikli ev aletleri üreticisi haline gelmiştir. Dell, LG, Sharp, Funai, Toshiba, Elektrolux, Bosch, Indesit ve Whirlpool gibi büyük uluslararası firmalar üretimlerini Polonya'ya kaydırmışlardır. Polonya'nın havacılık sanayii köklü bir geçmişe sahip olup, özellikle helikopter ve hafif uçak üretimine yönelik imalatı bulunmaktadır. Orta ve küçük ölçekli çok sayıda firma uluslararası havacılık sanayiine aksam ve parça tedarik etmektedir.

Polonya, son dönemde, yenilenebilir enerjiye yönelik yatırımlara büyük önem vermektedir. Gıda işleme sanayii Polonya'nın büyümeye devam eden sektörlerindedir. Bu sektörün yarattığı katma değer 6 Milyar Dolar civarında ve GSYİH'nin % 6 'sına karşılık gelmektedir.

KAYNAKLAR

- BM İstatistik Bölümü Verileri
- TÜİK Verileri
- www.musavirlikler.gov.tr